

Shënimet e një gruaje

BIBLIOTEKË

U.

K 42

ROMAN

TEODOR
KEKO

Shënimet e një gruaje

– *Ia kushtoj zonjes Xhuljeta Shkurti (Keko)*

*'Dhe mos kujtoni se ky zakon ka sjellë
njëmijë të zeza vetëm në Olinth dhe jo gjetiu!'*

(‘Filipiku i tretë’ i Demostenit)

Do të ishte pa dyshim mrekulli e magji bashkë, po të mos e fiksoja këtë fjali të oratorit të lashtë në leximin gjysmë përgjumësh të pasmesnatës. Mirëpo sytë atje u ndalën, në atë rresht të struktur diku mes faqesh dyzetradhëshe dhe unë mbeta sakaq vetëm me natën, me natën e ftohtë e të zezë, të mbushur me dialogje fshesaresh e lehurina qensh. Pastaj ia nisi një shi i shtruar, nga ai që lakmojnë bujqit, dhe gjumi u mërgua përfundimisht prej meje. Tani që zhurmërinë e njëtrajtshme të shiut nuk e ndërprisnin dialogjet e fshesareve dhe lehurinat e qenve të struktur nëpër strehë, ishte e pamundur të vazhdoja të hamendësoja në ishin të dehura ato gra të vrazhda e me zë të çjerrë nga duhani, ankimtare ndaj drejtorit të luajtur mendsh, që u kërkonte libreza mjekësore, e se cilës racë i përkisnin lehtësit e palodhur. Ashtu, në bosh, u mora një hop me shimatësit dhe sinoptikësit. Kot më shkoi mendja te kryespecialisti i sinoptikës dhe mendova në flinte apo jo në këto çaste historike për të, po të marrim parasysh se në Tiranë binte shi pas dhjetë muajve, mirëpo nuk shpëtoja dot, e as e zotëroja dot veten. Ligjërata e Demostenit mbi shkatërrimin e Olinthit prej shpifarakeve të Filipikut po më gërryente plotësisht dhe unë e ndjeva se ai shkatërrim i qetë dhe gjakftohtë nuk mund të largohej diçka, pa i matur, të paktën, hollësisht dimensionet e katrahurës.

Atë çast m’u duk se lëvizi dhoma, pata përshtypjen e rënies së tërmetit dhe brofa ndenjor në shtrat. Mirëpo nuk ndihej as rënkim i mbytur i tokës, as zhurmë qelqurinashe e as abazhuri i madh nuk vej e vinte majtas e djathtas. Qën-

droja gjithmonë ndenjtur, me duar të lëshuara në prehër, me ato parandjenja të hirta e melankolike që po më gërryenin pak nga pak ditë e natë e natë e ditë, si krimbi i duruar dërrasat e parketit. Nga një melankoli e tillë pati vuajtur edhe Bruti 2000 e ca vjet të lëna pas dhe unë mbeta një kohë e shtangur nga kjo vetëtijë e mendimit. O botë hyjnore, belbëzova nëpër dhëmbë, a ke ndryshuar ndopak këto 2000 vjet?

Figura ime e zbehtë, e reflektuar në pasqyrën përballë, e stërhequr nga trishtimi, u valëvit diçka majtas-djathtas. O botë...

M'u kujtua frika e Nausikës nga thashethemet tek çapitej *pas asaj qerreje bashkë me Uliksin, shpifarakët e Demostenit, 23 plagët e Cezarit dhe Jagua*, pastaj Ana ime dhe, *si përsërita rishtaz gjysmë e letuar* 'O botë hyjnore, a ke ndryshuar ndopak këto 3000 vjet?', nuk pata më as më të voglën dëshirë për t'iu përgjigjur vetes.

I sëmuri duhet lavdëruar kur arrin të pyesë hapur vet-veten!

Koha e shkuar

- Dava prostitute! - u hodha e thashë me të më kapur veshi emrin e Ana Likës.

Ka qenë korrik i '85-ës. Unë sapo isha kthyer nga aksioni në Lukovë, ku u poqëm si në saç nëpër atë vapë përcëlluese, dhe tani më duket jo çudi, se çudi s'ka, por budallallëku im më i madh shqiptimi i kësaj fraze, që s'dua as ta nëpërmend më. Nëna ime i ka urryer gjithmonë fjalët e ndyra, duket ajo ruante me fanatizëm kredon 'një gjë që thuhet edhe bëhet' dhe, merret vesh, ku e shpinte kjo logjikë e thjeshtë. Dikur ajo e rrahu aq shumë vëllain tim, sa i la blana në krahë e kofshë, vetëm se i pata kallzuar se ai kishte përdorur fjalë të ndyra kur po luante me shokët në oborr. Ishim fare kalamaj në atë kohë dhe mua m'u shkrep ta gënjeja nënën duke i shpifur për vëllain thjesht e cytur nga xhelozia sepse ai nuk më përfillte fare në oborr mua. Vëllai është me karakter dhe hakmarrës. Ti do bëheshe shitës shembullor, i thoshte babai, se nuk le njeri pa ia dhënë kusurin deri më një. Të nesërmen e shpifjes, me të ikur prindërit në punë, shitësi shembullor më bëri një zgjim original nga gjumi. Më vdiq në dru, aq sa ulërimat e mia rrezik janë dëgjuar deri në mal të Dajtit e do të kenë trembur çobanët e shkretë! Edhe shenjën në vetull kujtim nga ajo e rrahur e kam. Dhe nuk u ngop vetëm me aq, por më kërcënoi se do më fuste brenda në kazanin e lavatriçes dhe do ta ndizte pastaj atë, po të mos i thoshja nënës se një ditë më parë kisha shpifur e se ai nuk pati nxjerrë kurrë nga goja asi fjalësh. Unë, e mbaruar nga frika, me një sy në mes të ballit si Polifem e tjetrin te mjekra, jo vetëm e

zbatova urdhrin, por e çova autokritikën në skajshmëri, kur dënosa e lëpiva lotët me gjuhë, duke thënë rrokjendarazi:

- Ai nuk ka folur fjalë të pista, edhe sepse ka një javë që nuk flet dot, ngaqë ka kafshuar gjuhën! ... Po unë nuk dëgjoj shumë mirë nga veshët. Fjalën 'urime', për shembull, e dëgjoj 'urinë'; fjalën 'mur' e dëgjoj ashtu ...

- Ashtu? - briti nëna, e tmerruar plotësisht nga portreti im i shkalafitur dhe këtë herë iu vërsul vëllait duke rrëmbyer një varëse këmishësh, për fat, plastmasi. Ajo e kishte bindje se unë gënjeja pikërisht tani, nga frika mos im vëlla më rrihte përsëri me të ikur prindërit në punë. Atëherë, duke dëgjuar zhurmën e goditjeve në trup të vëllait dhe heshtjen heroike të tij, kuptova se shpifja qenka e keqe mbi të këqia, ajo i ngatërroka keq gjërat: njeriut që nuk kryente ligësira, iu ngjit nofka 'rrugaç', kurse shpifëses i mbeti për medalje ndershmeria! Dhe që atëherë diçka më tërhiqte gjuhën përbrenda mos dërdëllisja kot.

Megjithatë, atë fillim korriku arrita dhe e shqiptova togfjalëshin 'dava ...'. Merita, kushërira ime e dytë, mbetet unikale për lëvrimin e bisedave me këto karaktere e tema. Ajo, historikisht, ka përgojuar e do të përgojojë gjysmën e Tiranës dhe është tepër e vështirë (tepër e vështirë, për mos dashur të dukem kategorike, ëë!) të gjendet në kryeqytet një femër apo një mashkull me sado pak reputacion, që ajo mos ta ketë pranguar në gojën e saj me ndonjë histori banale. Unë e di si buka që ha se një dentiste braktisi në mënyrë demonstrative bashkë me të fejuarin mbrëmjen e madhe të Vitit të Ri te hotel 'Tirana', ku pati siguruar një tavolinë qendrore pas përpjekjesh heroike, vetëm se dalloj me të hyrë në sallën e madhe Meritën të ulur në një nga tryezat e fundit. 'Edhe ajo më duhej, tha më pas ajo bukuroshe e brishtë, të hyja në gojën e Meritës! Unë mezi shpëtova nga llafet kur u fejova, t'i ndizja prapë me dashje... Zot na ruaj!'

Kështu ndodhi, sepse Merita kjo qe! Mirëpo mallkuar qoftë harresa dhe tangërlleku, që unë vajta e u tregova idiote atë ditë të mallkuar vere, kur desha t'i dëshmoja se

dija diçka, nuk haja bar, pra, dhe thashë ashtu serbes fare për Ana Likën 'dava ...' ashtu, se s'dua t'ia përmend fjalën.

- Vërtet, më qafsh, prosti është? - ulëriu duke kërcyer syshkëlqyer si ndonjë marsiane nga karrigia e kashtës ku qëndronte e ulur këmbë mbi këmbë.

Më erdhi mu në hundë. Ia ndjeva erën e rëndë të gojës me dhëmbë që i lante vetëm kur kishte festa familjare me përvjetor të plotë, dhe pohova me kokë e lumtur që ajo llapaqene kishte ende ç'të mësonte, prandaj nuk ia vlente kësisoj të mbahej si zonjë aq e rëndë.

Historikisht jam tallur me Meritën, kur kam pretenduar seriozisht se ia kam parë me sytë e mi e ia kam prekur me duart e mia skedarin, ku ajo mbante skeda të rregullta thashethemesh për çdo qytetar të vlerësueshëm të Republikës. Por kjo paskësh qenë krejt e vërtetë, sepse vitin e kaluar, kur atë e ndau i fejuari, shkak u bë pikërisht burimi i pashtershëm i thashethemeve që Merita ruante në skedarët, duket të pafundëm. Ajo arriti ta futë në sherr e bela atë djalë zotni me gjysmën e punonjësve të klinikës ku ai punonte dhe, me ç'më ka hyrë në vesh, edhe sot e kësaj dite, kur nderin e vuri njëfarësoj në vend e u justifikua disi, ish i fejuari i Meritës vazhdon të kërkojë me ngulm transferimin në një vend pune tjetër.

Ndarja e vjetshme e tij me Meritën në gjykatën e vjetër e me suva të rëna e me punëtorë ndërtimi nëpër korridore ishte një tragjedi-komedi nga ato që ndodhin një herë në njëqind vjet, si për ta pasuruar me ngjarje historinë, në vitet e saj të qeta e pa trazira. Kuptohet, fisi im mbante anën e Meritës në ballafaqimin e drejtpërdrejtë me palën akuzuese dhe mbronte me zjarr virgjinitetin shpirtëror, mendor e fizik të saj, aq sa nëna e Meritës ulëriu me sa fuqi ruante në mushkëri:

- Ai i ka rrëmbyer pushin e virgjërisë vajzës sime! Unë dua pushin këtu!

Mirëpo dhëndri qëlloi njeri me logjikë të fortë, pa nerva, si çdo anatomo-patolog, dhe e shpartalloi gjakftohtësisht sulmin tonë, kur filloi t'u tregonte sulmuesve më aktivë në

seancën gjyqësore se sa iu vlente lëkura individualisht dhe farefisnisht, sipas rrëfimeve piktoreske që i kishte bërë Merita për secilin nga ne. Ai bënte zanatin e tij kur dëshmonte. Na shtriu me radhë në tryezën e tij të punës dhe na e bëri autopsinë, duke na i tundur para syve edhe zorrët e barkut. Dolën në shesh burra që kanë braktisur nënën, që ngrenë dorën ndaj grave, pijanecë me mëlçi të zmadhuar, anonimistë profesionistë, ndonjë dashuri ilegale, divorc i mbyllur në çastin e fundit e ndonjë tjetër në prag dhe im atë, i skuqur e i kërlëshur nga ç'dëgjoi, kishte thënë duke ikur i pari si i marrë nga salla e gjyqit:

- E qartë, faji është i kësaj mizeries sonë!

Kështu i dorëzoi armët fisi ynë, duke ndukur thonjtë me dhëmbë e duke numëruar kokulur pllakat e sallës së gjyqit, megjithëse, për hir të së vërtetës, duhet pranuar edhe ndihma që i ofroi bujarisht atij mashkullit të shkretë gjykatësja, një nuse e re dhe e bukur me hollakërinë e saj, që i kërcyen keq kacabunjtë e s'iu ulën më, kur mori vesh në sallë të gjyqit se edhe ajo nuk pati shpëtuar pa u përgojuar nga Merita. Gjykatësja, bashkëshorte e një fytyre tepër të njohur në kryeqytet, akuzohej për ndjenja të tepërta xhelozie ndaj të shoqit, aq sa, sipas Meritës, nga tmerrri se mos i shoqi e tradhtonte me ato këngëtares apo aktoret, me të cilat punonte, kishte arritur deri t'i binte në gjunjë e t'i përgjerohej drejtorit të estradës ta pranonte të punonte çdo mbrëmje pa pagesë si suflere në trupë.

Gjykatësja u tregua e kulturuar, kur iu drejtua me ton Meritës:

- Si nuk të vjen ndoht nga vetja?!

Ama, duke rrotulluar stilografin mekanikisht nëpër gishtërinj, se si i kishte vetëtirë një dritë në sy, që tim vëllai i pati ngjarë me një thirrje të shpirtit të njeriut prehistorik për ta ngrenë me gjithë lecka e komça armikun përballë.

Im atë nuk është njeri që ecën jashtë vijave të bardha. Ka qenë gjithmonë i rregullt me rregullin si vetë rregulli dhe përgjithësisht ka qëndruar larg zonave të ndezura, që të ngrohin po t'ua nderësh duart dhe të përcëllojnë po t'i

prekësh i ndjellë prej kënaqësisë së çastit që të afrojnë. Megjithatë e megjithëkëtë karakter të tijin të lexueshëm, nëna ime ia qepte sytë ca kohë me dyshim dhe i shfrynte brinjas duke i përplasur në kalim dyert:

- Pse kërcëve përpjetë e krise e ike atje në gjyq, apo u trembe mos nxirrte ai dhëndri ndonjë xhevahir edhe për ty, që ne nuk ta dimë akoma? Se, ruajna zot, ç'nuk po na dëgjojnë veshët!...

Unë kisha harruar shumë. E pata nënvleftësuar Meritën.

Kështu, pra, nisi lidhja ime e drejtpërdrejtë me Ana Likën. Në të vërtetë urat u hodhën pak më herët, pavarësisht se si portret unë do ta njihja shumë më vonë atë. Ana e kishte mbaruar fakultetin atë vit që unë fillova studimet, kështu që nuk arrita ta shoh ndonjëherë figurën e saj në mjediset studentore. Flitej se ishte femër tronditëse, bile, nja dy vjet në anketat gojore të plazhistëve të Durrësit që shpallur 'mis plazhi'. Të gjitha këto hollësi i mora vesh pak muaj para bisedës me Meritën. Se si u përmend në kursin tim gjatë një pushimi emri i Ana Likës dhe nja dy vajza u hodhën dhe e quajtën 'prostitutë'. E quajtën kështu sepse kjo Ana kishte qenë e fejuar njëherë me një goxha mashkull dhe pastaj, për habinë e të gjithëve, e pati braktisur shpërfillurazi vetë, sepse, që hedhur në auditor një nga vajzat, dalloi mospërputhje seksuale me ish të fejuarin. Pastaj biseda mori ngjyra piktoreske dhe një veshje të pistë ... Që të njohësh mospërputhjen seksuale duhet të njohësh përputhjen njëherë, pat plotësuar me ton pedagogjik Eli, që na u deh ca ditë më pas me verë në ishull të Lezhës dhe për pak sa nuk iu hodh në qafë banakierit të atjeshëm ...

Ai ka lekë, o budallaçka, na jargavitej neve në tavolinë, ai është burrë, jo këta trokët, që nuk i hyjnë në punë as dreqit! ...

Ne ishim mekur së qeshuri në auditor dhe mbajtëm brinjët me dorë kur Eli pati trashur zërin mes bankave për të imituar në gjyq gjykatësin e divorcit të Anës:

- Ju, vajzë, pse dëshironi të ndaheni nga i fejuari juaj?

- Po, - hollonte në çast zërin Eli e gëlltitej njëherësh, - nuk më gudulis këtu brenda!